

Helal Para

Nureddin Yıldız'ın 05.01.2020 tarihli (378.) Hayat Rehberi dersidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. صَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمَ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Kardeşlerim,

Şöyle bir imkânımız olsa da yirmi milyonluk İstanbul'un bir gününü filminden izleseک görecekimiz şudur: Karınca yuvasına benzer hareketlilik, milyonlarca insan; her yerde biri para verirken diğeri alıyor.

Yirmi milyon karıncayı hareket hâlinde gördüğümüz dev sahne bize net biçimde gösterir ki bütün o nüfus, para almak veya vermek için yaşamaktadır. Hastalıkları tedavi için gidilen hastanede para alınıp veriliyor. Doktor oradan aldığı fırına götürüyor. Fırıncı mobilyacıya veriyor. İmam camide namaz kıldırıyor, ay başını bekliyor. Camiden çıkan bakkala uğruyor... İnsan din hakkında konuşsa da önüne para çıkıyor, sağlık konuşsa da siyaset de.

Her ne kadar büyük laflarla din, ahiret, vatan ile ilgili konuşsak da bademciklerimiz hep paraya yapışıktır. Paradan sıyrıldığını ispat insan için mümkün değildir. Bu sadece bizim için değil, sözgelimi Mekke'de yaşasa da insan için böyledir. Para daima hayatın ruhudur ve fark da ona tapınanlar veya tapınmayanlar açısından söz konusu olabilir. Ashab-ı kiram da parayı seven kimselerdi, para düşmanı değildiler. Biz dahi parayı severiz, onun düşmanı değiliz ama cümle bu kadarla kalmıyor: Biz başka şeylerle karşılaştığımızda paradan taviz veremiyoruz. Ashab-ı kiramın sevmesi, paranın önüne Allah'ı geçiren, ahireti erteleyen bir sevmek değildi. Onlar için hiçbir şey ahiret ve cennetten değerli olmadı; ama ceplerinde paraları vardı.

Şu kadarı yalın bir hakikattir: 'Ben para istemem' sözü dünyanın en kaliteli yalanlarından, insan para ile muhakkak ilişki kurmayı diler. 'Allah için iş yapmak' ise ashab-ı kiram neslinde tamamıyla doğrudur, bize gelince ispat ister. Vatanına 'canım feda' edebiyatını dilinden düşürmeyip bir kurşluk vergi kaçırmaya kırk takla atanın sözü doğru değildir. Sonuçta cebindeki paranın, kişinin vatanından da mukaddesatından da değerli olduğuyula ilgili şüphe meydana gelmiş oluyor.

İnsanın en önemli imtihanı paranın sahibi olmak ama ona köle olmamaktır. Hoca da olsa kadında da erkekte de bu imtihan geçerlidir. Hatta çocuklarda dahi geçerlidir. Düşününüz ki hayatında bakkala uğramamış, henüz yeni yeni koltuğa tutunarak emeklemekten kurtulup yürümeye başlamış bir çocuğa bile ağladığı zaman para uzatınca susuyor. Hayatı boyunca parayla ilişki kurmamış, alışveriş etmemiş bir çocukta da fıtraten yerleşmiş, yaratılırken hücrelere yerleşmiş para sevgisi böyledir.

Kıbleye dönmeden, gelişigüzel bir yöne doğru namaz kılamayız. Aynı şekilde, hayatın da paranın varlığı dışında ihtimalle yaşanması imkânsızdır. Rabbimiz bizi böyle yaratmıştır. Öyleyse kibleyi aradığımız gibi paranın da helalini aramak zorundayız.

Müminler olarak dünyada savaşımız, helal para mücadelesidir. Bu mücadelede galip veya mağlup Müslümanlar olarak ikiye ayrılmamız mümkündür. En büyük zaferimiz, kursağımızdan girenlerin helal olmasıdır ki bu kazanılmadıkça şeytan daima galiptir - camide de. Her köşede bir imam-hatip lisesi açılrsa da kursaklardan girenlerin helalliği şüpheli olduğu sürece galip olan yine şeytandır. Çünkü nihayetinde hayatın savaşı, hayatı yürüten parayla ve onun üzerinden bir helallik savaşıdır.

Lâkin söz konusu mücadele, paranın kâğıdı veya demiri ile değildir. Paranın değeri, bize gelişiyula alakalıdır. Aynı para benim elimde helal, başkasının elinde haram olabilir. Paranın helalliği/haramlığına göre Müslümanlığımız vardır. Sakalla yan yana geldiği zaman para, Müslümanlığı göstermek bakımından daha güçlü bir simgedir. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, haram parayla doyurulmuş karın ve ondan beslenen etlerin cehennemde yanmak için var olduklarını haber vermektedir. Bunun içindir ki Ömer radyallahu anh, camide namaz kıldığına bakarak kimsenin iyi biri olduğunu söylememeyi, parayla ilişkisinin durumunu bilerek onunla ticaret yapmak suretiyle kimliğini öğrenmeyi tavsiye eder.

Kişinin elindeki tesbih, aksesuar olarak duruyor da olabilir. Cebindeki paranın niteliği, ne kadar helal olduğu ise aksesuar vasfında olamaz. Kazanılan para helalleşmedikçe ve tamamıyla Allah'ın şeriatına göre cebe girmediği, kitapta yazılanlar veya edilen büyük laflar kimseyi dindar yapmaz.

Din kurtarıcıdır, ilaç gibidir. İnsanın başı ağrıdığına doktordan ilaç tavsiyesi olsa ama onu bir bardak sirkeyle birlikte içse ilacın faydasını görmez. Haram para cebimize girebildiği sürece de mesela tesbihat çekmek, zikirler vesairenin bünyeye katkısı ilacın sirkeyle birlikte içilmesi kadar tesirli olabilir. Efendimiz aleyhisselam, *“ya Rab... ya Rab... deyip durursunuz ama kazancınızda haram bulunduğu sürece Allah size neden cevap versin?”* buyurmaktadır.

Bir semtte yaşayan Müslümanlar'ın namaz kılacak camilerinin bulunmaması mı yoksa kazançlarında helallik sorunu olması mı daha büyük meseledir, diye sorulsa, cami bulunmamasını bir mesele olarak ele almaya bile değmeyeceğini söyleyebiliriz. İnsanın midesine koyacak lokma bulamamasının mı güzel bir gömlek alamamasının mı önemli olduğunu kıyaslamaya benzer bu. Gömlek olmasa da yaşanır ama yiyecek bulunamadığında ayakta durmak, gözün görmesi, elin hareketi mümkün değildir. Gıdasız olmaz, gıda da parayla alınır.

Bu sebeple bütün insanlık bu putun etrafında secde hâindedir. Ebu Cehil'in Lat, Menat, Uzza putları kırılıp yıkıldı ama para putu yıkılmadı, hâlâ duruyor. Mümin, bu şeyi cebine koyan ama gönlüne koymayıdır. Paranın helal olmasıyla yaşadığı için müminin putu hâline gelmez para. Bir hadis-i şerifi her meslekten olanımız dikkatlice düşünmelidir: *“Güvenilir tüccar kıyamet günü nebiler, sıddıklar ve şehitlerle birlikte dirilecektir.”*

Bu ne büyük lütuftur ya Rabbi!

Oturduğun dükkânından Ebu Bekir radiyallahu anh ile beraber anılıyorsun. Fakat neden? Çünkü ticarete kuralları bozmayıp mümin ahlakı ile alışveriş etmek ve işyeri işletmek Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile mağaraya sığınmak kadar zor meseledir de ondan. Resûlullah'ı koruma uğrunda yılanlı bir mağaraya girmek nasıl ancak Ebu Bekir olabilmekle mümkünse tapınılan bir putu cebine koyan ama şeriatından taviz vermeyen mümin olmak da Ebu Bekir'in arkadaşlığıyla şereflendirilen bir paye oluyor. Hâlbuki dükkânında domates satıyordu altı üstü...

Ebu Bekir radiyallahu anh peygamberine mağarada vefa göstermişti, sen ise o peygamberin şeriatına bin dört yüz sene sonra vefa gösteriyor ve haram olduğu için aç kalmaya razı olup yine de faize tenezzül etmiyorsun. İşçinin bir kuruşluk hakkını nükleer zehir kabul ediyorsun ve muhasebe müdürüne şiddetli ikazlarla tek kuruş kul hakkının bile gözden kaçırılmaması gerektiğini söylüyorsun, yanılacaksa da senden karşıya geçmesini ama karşıdakinden sana bir kuruşluk hakkın geçmemesini mümin ciddiyetiyle telkin ediyorsun. İşte bu para sadaka olarak medresedeki talebeye verildiği zaman o talebenin Ebu Hanife misali parlamasını bekleyebiliriz. Bin bir melanetin karıştırıldığı para talebenin kursağından geçirildiğindeyse bugün gördüğümüz manzara olur, başka şey değil.

İyi çocuk ve salih evlat yetiştirmek isteyen, helal para kazanacak ve malına milyarda bir dahi olsa haram karıştırmayacaktır. Dua ettiğinde Rabbinin kabul ile cevap vermesini isteyen için de yol yine buradan, helal para kazanmaktan geçer. Para kaynağımız ve paramız helalleşmedikçe ne hac ne oruç, ne de ramazanda mukabele; hiçbir ibadetimizi alnımızın aklıyla meleklere teslim ederek sevap defterimize kaydettiremeyiz. Aksi takdirde bu tıpkı müthiş saflık ve temizlikte bir suyun, daha önce kirliliği için kullanılmış bardağa doldurulmasına benzer. Artık o suyun temizliğinden bir şey kalmaz. Çünkü her su, kabından etkilenir. Hac veya namaz; herhangi bir kulluk eyleminde geçerli olmak üzere faiz, rüşvet, hile ile kirlenmiş bir ibadetin manzarası tam olarak budur. Kul hakkı bulunan, kamu hakkı bulaşmış bir bütçeden alınan maaştaki sorun da budur. O maaşla yetiştirilmiş çocuktan da beklenebilecek geleceğin parlaklığı bellidir. O ağızla edilmiş duanın kabul edilme ihtimali de bellidir.

Peygamberlerine “helal ve temiz yemeyi” emreden Allah Teâlâ’nın buyruğu yalnızca ‘domuz dışındaki’ yiyecekler anlamına gelmiyor. Helalin manası anti-domuz gibi bir kapsama alanını şamil değildir. Sadece çalmamak değildir helal.

İsrail ve Çin’den önceki düşmanımız IMF’dir, dünya bankasıdır. İstanbul’un göbeğinde düşman ülkeler namına çalışan casusluk merkezleri kurulsa ve bayraklarını sallandırsalar, bunun bünyemizdeki tesirinin aynısını faizli bir bankanın tabelası önünde hissetmeliyiz. Hissetmezsek Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem öğrettiği İslam’ı anlamamışız demektir. Savaşlarımız topraktan önce helal mücadelesi ile ilgilidir. Çanakkale’den denize sürülen düşmanın bankalarını İstanbul’da merasimle açtıktan sonra artık galiple mağlup birbirine karışmıştır.

Ve yürütülecek bu helal mücadelesi asla kolay bir şey değildir. Evlerimizde sinsi bir düşman olarak şeytanı bildiğimiz gibi şeytanın gıdasının haramlar olduğunu da aklımızdan çıkarmamalıyız. Haram gıda evimizde bulunduğu sürece sabahtan akşama kadar sürekli şeytana lanet saydırmanın bize hiçbir faydası olmaz; zira şeytanı ellerimizle beslemekteyizdir. **Helal, sipariş vererek ayağımıza getirebileceğimiz bir şey değildir; rızkın kendisi için alın teri silindiği gibi helalliği için de diğer elle ter silinecektir.**

Allah Teâlâ kullarından, nikâhta helal mücadelesi aradıkları gibi sofralarında da helallik arayışını sürdürmelerini istemektedir. Nefes alıp vermede bile helallik standartları korunmalıdır ve mesele yalnızca alkollü/alkolsüz ayrımı değil, aynı zamanda üretimden kazanca kadar devam eden sürecin nasıl olduğudur. Her müminin mutlaka duyduğu hadis-i şerif, müminin kıyamet gününde “nereden kazandın?” sorusuna cevap vermeden kimsenin ayağını bir yere kımlıdatamayacağını haber vermektedir. Öyleyse şurası kesin biçimde zihnimize yerleşmeli ve gereklerini uygulatmalıdır ki alkol ve domuzun haramlığı nasıl pis ise sözünde durmayarak ve aldatarak kazanılmış para da onlar gibi pistir. Üstelik beş bin domuzun kanını bir büyük fıçıya doldursak hepsi bir liralık faiz kadar pis olacak değildir, orası ayrı.

*

Helallik gayreti ve mücadelesi en güçlü olması gereken savaşımızdır; namusta, evlilikte, rızıkta, sosyal hayatta, meskende ve her yerde. Ümmetimizin varlığı bu mücadelenin sürdürülmesi içindir. Resûlullah aleyhisselam Efendimiz yalnızca kız çocuklarının toprağa diri diri gömülmelerini engellemek için gönderilmiş değildir. Mekke sokaklarında da dünyanın her yerinde olduğu gibi haramlar kalkıp helalin hükümlerini sağlansın diye gönderilmiştir. Ve bu elbette kolay değildir, uğruna feda ettiklerimiz yüzyıllardan beri çoktur.

Genç delikanlılar ve hanım kızlar, hayat kurup evlenecekleri zaman bu helal standardını gözlemleyerek işe başlamalıdır. Diploması, arabası var mı diye bakmanın da zararı yoktur ama bir insanın son beş senesinin hangi düzeyde helal bir seviyeye yaşadığı, insan için hayati bir göstergedir. Kıyafette haramlık mümkün olduğu veya ağızdan çıkan sözün helallik/haramlık durumu söz konusu edilebileceği gibi insanın karakterini belirleyen alışkanlıklar, kazançlar ve hobilerinde de bu görülebilir.

*

Bu bahsettiğimiz perspektifin bütün sorunlarımızdan önemli ve temel bir zeminde durduğunu söylemek mesela İsrail’in Filistin’deki, Çin’in Türkistan’daki mümin kardeşlerimize zulümlerine veya Afrika’daki kardeşlerimizin temel zaruretlerinin karşılanma gerekliliğine karşı hedef dağıtmak mıdır? Böyle bir niyetimiz olamaz. Söylediğimiz tam da oralarda neden başarısız olduğumuzu anlatmaktan ibarettir. “Ya Rabbi, kahret bu zalimleri!” dedikten sonra kahrolmak şöyle dursun, zalimin niçin güçlendiğinden bahsediyorum. Peygamber aleyhisselamın “Allah sizin duanızı niye kabul etsin?” buyurduğunu anlatıyorum.

Kılı kırk yarararak para kazanma ve geçim temin etmenin eski tasavvuf erbabının kitaplarda kalmış yaşantıları olduğunu söyleyip takvalı hayatı ve helal arayışımızı ‘eski zamanların tarihî hatıraları’ türünden bir kenara itmenin akıbetinden bahsediyorum; hedef şaşırtmıyorum. Helallik mücadelesi denen şeyi sadece domuz eti ve alkolden kurtulma şeklinde algılamak aklımız, işimiz ve kazancımızı hürriyetine kavuşturmak hedefine göre oldukça basit ve kapsamı dar bir amaçtır.

Bir mümin, çıplaklık içeren bir reklamı durup izlerken tasavvur edilemiyor ama faizli banka reklamı karşısında durup ne yazıp çizildiğini incelemesi o kadar da sorun olmuyor, yani beden üzerindeki haramı çirkin görüyor ama faiz -ki diğerinden aşağı bir melanet olmadığı kesindir- karşısında gözünü alamadan durabiliyorsa söz konusu çelişki, akıl hürriyetinden yoksunluğu gösterir. Bu aklın Allah’a, Kur’an’a ve şeriata teslimiyette sorunu vardır ve helal rızık elde etme gayreti böyle bir aklın yürüteceği mücadele olamaz. Çünkü bu akla sahip birinin düşünebileceği, sabah namazında evden çıkıp akşam oluncaya kadar tarlada çalışarak emeğinin mahsulü ve tamamen alın terinin neticesi kazanca enayilik gözüyle bakmaktır. Şeytan bu aklın sahibine kazancı ve banka arasında ilintili bin bir hile de kurdurtur.

Bir kuruşluk da olsa ticaret yapan, mal alıp satan, para kazanan ve gün sonunda “elhamdülillah, sana şükürler olsun Allah’ım, çocuklarımla rızık çıktı” diyerek evine giden bütün mümin kardeşlerime, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in Tirmizî ve İbni Mace’de rivayet edilen şu hadisini armağan ediyorum:

التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الْأَمِينُ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ

“Güvenilir tüccar kıyamet günü nebiler, sıddıklar ve şehitlerle birlikte dirilecektir.”

Ağzı bozulmamış, güvenilirliği sarsılmamış tüccara vaat edilen budur. Şirkette, bakkalda, işçilikte, memurlukta ve işverenlikte Resûlullah’ın ümmetinden beklediği seviye de budur. Hayat parayla ayakta durur ve para da esnafın elinden geçer, esnafın helallığı kadar ümmetimizin helal varlığı söz konusudur. Yani ümmetimizin karma bütçesi esnafdır, ortalama mal varlığımızı onların varlığı temsil eder. Onların harama bulaştığı her kuruş ümmetimizin camilerinden düşen bir tuğladır.

Hırsız ve kötü insan denince teröristler, uyuşturucu ticareti yapanlar aklımıza geliyor ve bunları zehirli addediyoruz; fakat bu bizim standardımıza göre bir ‘zehirli’ sınıflandırmasıdır. Bir de meleklerin neyi zehirli ve zararlı saydıklarını merak ediyor olmamız lazımdır. Durulmayan söz, aldatılan insan, geciktirilen ödeme tıpkı uyuşturucunun olduğu gibi zehirlidir.

Ümmetimiz parayı sokağa atamayacağı gibi, ters yönde, onu yüreğine de koyamaz; helal biçimde kullanarak ortayı bulmakla vazifelidir. Bu hedef gerçekleşene kadar da çocuklarımızı hafız yaparak ‘İslamî hayat’a geçiş yapabileceğimiz düşünülmemelidir. Bir şehirde yüz çocuk hafız olsa, o şehirde işlenen bir liralık haramı temizlemiş sayılmazlar.

Müzzemmil suresinin 20. ayetini esnafımızdan memurumuza, işçimizden çiftçimize varıncaya kadar kelime-i tevhidi söyleyerek Müslüman olmuş her birimiz dikkatlice okumalı, tefekkür etmeliyiz. Allah Teâlâ sabahlara dek namaz kılmamızı niçin emretmediğini ve hep camide bulunmamız gerektiğini neden zorunlu kılmadığını anlattıktan sonra şöyle buyuruyor:

“Biz biliyoruz ki sabahleyin kalkıp işine gidecek kullarımız vardır. Bazı kullarımız da cihada gideceklerdir.”

Bunu hür akılla düşünelim: Kur’an, önce işine giden işçiden söz ediyor ve onun hatırına da sabaha kadar namaz kılmamak da olacağını buyuruyor. Biz hayata nasıl bakıyoruz, Allah nasıl bakıyor? Hangi caminin önünde durup müminlere sorsak “Uhud cihadı mı hurma satmak

mı?” diye, kaç kişi ticareti cihadın önüne geçirirdi? Hâlbuki Rabbimiz, işine gidecek olanı cihada gidecek kişiyle yan yana, ondan önce zikretmektedir.

Anlaşıyor ki Çeçenistan’daki mümin kardeşine yardım göndermeden önce o gönderilecek para (ve paranın helalliği) için çalışmak önemlidir. Ailelerin en büyük emeli çocuğu devlet dairelerinden birinde işe aldirmek olunca ona giden yollar da ilk derecede önemli oluyor. Neden başka bir yer değil de devlet memurluğu? Özel sektörde istediği zaman rapor alamaz çünkü. Tatili sınırlı, uydurma rapor yok, amirine hediye getirdikten sonra mesaiye bir saat geciksen mesele olmuyor. Özel iş yeriye böyle değil. Devleti sömürmek kolay. İzin üstüne izin var. Ama onca kamu hakkına girdikten sonra kıyamet günü nasıl dirileceği, hesabını nasıl vereceğinin de ortada cevabı görülüyor tabii.

Yemeğe çağrıldığı bir davette yanına gelen eli nasırlı bir çiftçinin elini tutarak, “Bu el, çocuklarının rızkı için nasır tuttu. Bu eli Allah sever, peygamberi de öper” buyuran bir peygamberimiz var. Fakat memur eli değil! Herkes kravatını takıp beyaz yakalı memur olacak, tarlalara da Afganistan’dan işçi ithal edilecek değil! Helal uğruna tarlada ağaç olmaya razı olmamız lazımdır, bırakalım patron olarak çalışmayı. Ümmetimiz çalışkandır, çalışmalıdır. Sabaha kadar namaz kılmamayı sabahleyin işe rahat gidebilmek sebebiyle emretmeyen bir Kur’an’a iman ediyoruz.

Cuma namazı gibi büyük bir emrini görev olarak kullarına yükleyen Allah, “cumayı kıldınız, şimdi gidip para kazanın” buyuruyor. Biz cumayı tatil filan sanmak düzeyinde kalıyoruz.

Ümmet-i Muhammed olarak biz dünyada bir helal mücadelesi, helalin üstünlüğü için çalışmaktayız. Varlık maksadımız budur. Kocasına “akşam elin boş gelersen korkma, biz açlığa dayanırız; ama ateşe dayanamayız” diyen kadınlarımız vardır. Ruhumuzu yansıtan büyük amacımız bu cümlede toplanmıştır.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ. وَصَلَّى اللّٰهُ وَسَلَّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِيْنَ.

Âlemlerin Rabbi Allah’a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.